

# NAAR DE GRENS VAN HET MOGELIJKE

TEKST EN FOTO'S KLAAS WIERSMA

Klaas Wiersma gaat op zoek naar zijn grenzen en huurt een oceaanaardige veertigvoeter om te starten in de 200 Myls 'SOLO'. Met de Pogo 40 Ratio Electric schrijft hij zich in.

**B**oem! Vlak boven mijn hoofd stapt iemand op het dek. Slaapdronken spring ik mijn bed uit. "Oh nee, ik heb me verslapen. De buurman vertrekt al!", schiet door me heen. Ik kijk op mijn horloge, maar het is pas half drie 's nachts. Ik kan nog even slapen. Een van de deelnemers van de 200 Myls 'SOLO' is nu pas in IJmuiden aangekomen en legt zijn boot tegen de mijne aan. Ik kijk naar buiten, het is Sjouke. Voor de start, in Muiden, lagen we ook naast elkaar. Hij ligt al vast en ik kruip snel mijn slaapzak weer in. Als ik opnieuw wakker word, is het weer door Sjouke. Ditmaal omdat hij vertrekt. Ik sta ook op en steek m'n slaperige hoofd uit het luik. "Wakker worden, Klaas!", klinkt het spottend. Hij duwt af en vaart in z'n eentje de duisternis in.

## OME KO

Twee dagen eerder begint de wedstrijd met een palaver in café Ome Ko in Muiden. "Dan gaan we nu de presentielijst doorlopen", klinkt het door het café, "Roep luid en duidelijk 'ja' als je naam wordt genoemd..." ▶



Nieuwe koers, nu nog de zeilen aanpassen.

Klaas Wiersma!" Ik neem een hap lucht en roep: "Ja!" Even zijn de ogen van alle deelnemers op me gericht. Ik voel me ongemakkelijk. De presentielijst is op volgorde van handicap en ik heb de snelste boot van alle deelnemers. Dat schept natuurlijk verwachtingen. Ik verlang naar de start van de wedstrijd. Ik wil varen, ik wil laten zien dat ik het kan. Of knokkend ten onder gaan.

De start is de volgende morgen om zeven uur. Het verlaten van de haven voelt als een bevrijding. Uit enthousiasme geef ik lekker veel gas, zodra ik los ben van de steiger. Uit enthousiasme roep ik "Let's rock and roll!" naar de nog afgemeerde schepen. Ik denk niet dat iemand het

hoort. Wat dat betreft is het solozeilen begonnen. Ik zit al helemaal in mijn eigen wereldje.

### MACHTELOOS

In het derde rak, van Hoorn naar Lelystad, komt de wind. Met de grootste gennaker op probeer ik zo lang mogelijk op de boei af te sturen. Maar het zeil klappt voortdurend in. Ik word er hardhandig aan herinnerd dat je met een gennaker niet voor de wind kunt varen. Het is nog een mijl tot de boei. Als ik ga afkruisen, kan dat met twee keer gijpen. Eigenlijk moet ik zonder gennaker gijpen, maar misschien lukt het ook wel met het zeil omhoog. Ik vier de schoot en zet de gijp in. De giek komt over en ik stel de stuurauto-maat opnieuw in. Ik ga naar voren om het zeil een beetje te helpen. Het lijkt te lukken. Maar dan dwarrelt het zwarte doek in de luwte van het grootzeil. Ik ren terug naar de kuip en stel de stuurauto-maat opnieuw in. Ditmaal op een halve windse koers. Een lange flap spinnakerdoek wappert heen en weer en draait zich uiteindelijk om het voorstag. Dit gaat niet goed. Ik ren weer naar voren. Ik begin te trekken, maar boven me slaat de gennaker zich nog een rondje om het stag! Ik voel me machteloos. Hoe stop ik dit? Het zeil raakt steeds strakker om de opgerolde fok. Dan heb ik een idee: als ik de rolfok een klein beetje afrol, dan rolt de gennaker misschien mee. Ik begin. De lier moet eraan te pas komen. Al vrij snel zit het doek minder strak, hoewel het niet in een keer vrij komt. Ik maak de schoot los en kan de schoothoek dan rond het stag trekken. Dat werkt. Ik blijf trekken en sjoeren.

De boei is al gepasseerd en omdat het volgende rak een

### DE RATIO ELECTRIC

*Ratio Electric* is een Pogo 40. Pogo's zijn vooral bekend van de minitransat. Inmiddels bouwt de werf een hele lijn modellen. De Pogo 40 is het grootste model en voldoet aan de klassevoorschriften van de Class 40. Deze klasse is vooral in Frankrijk erg populair als een betaalbaar alternatief van de Open 60. De Pogo's zijn speciaal geschikt om solo mee te zeilen.

LENGTE	12,20 m (40 voet)
BREEDTE	4,40 m
DIEPGANG	2,20 m
WATERVERPLAATSING	5,3 m <sup>3</sup>
MAST	19 m (carbon)
WATERBALAST	2 x 750 kg
<b>ZEILPLAN</b>	
GROOTZEIL	74 m <sup>2</sup>
FOK	44 m <sup>2</sup>
GENNAKER 1	90 m <sup>2</sup>
GENNAKER 2	160 m <sup>2</sup>
ONTWERPER	Finot
WERF	Pogostuctures/Frankrijk De <i>Ratio Electric</i> is te huur.



kruisrak is, moet ik alles wat ik nu afdrijf straks kruisend opnieuw varen. De gennaker is bijna uit de knoop. Nog één keer trek ik 160 vierkante meter doek om het voorstag. Higgend haal ik de slurf naar beneden. Eindelijk, het zeil zit in de zak.

### WENSENLIJSTJE VAN FINOT

Tijdens het kruisen richting Amsterdam neemt de wind toe tot kracht vijf. De boot die ik heb gehuurd voor deze wedstrijd is een Pogo 40. Het is een kleine versie van de Open 60's waarmee solowedstrijden als de Vendée Globe worden gezeild. Dit soort boten is erg breed met een plat onderwaterschip en daarmee snel op de ruime rakken. Het varen van een kruisrak op vlak water stond bij de Franse

## "LET'S ROCK AND ROLL!", ROEP IK NAAR DE NOG AFGEMEERDE SCHEPEN

ontwerper Finot waarschijnlijk minder hoog op zijn wensenlijstje. Ondanks het dubbele roer loopt *Ratio Electric* nu regelmatig uit het roer. Ik heb te veel zeil op staan. Ik probeer me de woorden van eigenaar Hans over het reven te herinneren: "Grootzeil laten zakken, haakje opnieuw erin doen..." Als het rif er uiteindelijk in zit, gaat de boot inderdaad minder tekeer. Vlak voor de boei pak ik binnen de gps-tracker en eenmaal naast de boei druk ik op de rode knop. "Olé", mompel ik in mezelf. Ik ben te moe om echt te juichen. Nu moet ik nog op de motor naar IJmuiden.

### NOORDZEKANAAL

In de schemering vaar ik op de motor het drukke Noordzeekanaal door. Het voelt anders om in je eentje voor alles aan boord verantwoordelijk te zijn. Normaal ben ik bemanningslid en vraag ik aan de schipper wat we gaan doen. Nu kom ik in het donker aan bij de zeesluizen van IJmuiden en roep zelf de havendienst op. Varen op deze manier is heel wat serieuzer.

### DUISTERNIS

De volgende morgen verlaat ik - een uur nadat Sjouke naar zee is vertrokken - ook de jachthaven van IJmuiden. Aan stuurboord zijn de felle oranje lichten van de hoogovens. Aan bakboord is het aardedonker. Telkens als ik om me heen kijk moeten mijn ogen weer wennen aan de duisternis voor me. IJmuiden bevindt zich aan lagerwal, waardoor er een flinke deining staat. De boot vaart op de autopilot en ik sta op mijn tenen bij de mast het grootzeil vast te maken. Stom, dit had ik natuurlijk aan de steiger kunnen doen. Nu beweegt het schip behoorlijk en moet ik tegelijkertijd uitkijk houden. Mijn spieren zijn nog stram van gisteren. Ik ga het grootzeil hijsen en de top van het zeil verdwijnt maar tergend langzaam in de duisternis. Als ik opnieuw een controle doe op tegenliggers en boeien zie ik opeens twee boordlichten tussen de havenhoofden. Een groot schip komt recht op me af. Het duurt even voor ik de situatie kan overzien en tot de conclusie kom dat er genoeg ruimte is om elkaar te passeren. Om het rak van IJmuiden naar Den Helder te beginnen, moet ik eerst de zuid-kardinaal met de naam Baloean ronden. Overal om me heen zie ik de dansende lichtjes van andere deelnemers. Het is

- 1 Palaver bij Ome Ko.
- 2 Bij boei M1 start ik mezelf om 7.06 uur met een druk op de knop.
- 3 Fouten in het logboek leveren strafpunten op.
- 4 Rak twee, tot nu toe valt het solozeilen me niet tegen.

### 200 MYLS 'SOLO'

De 200 myls 'SOLO' is een solowedstrijd in etappes. Er mogen maximaal honderd deelnemers aan meedoen. Elke deelnemer maakt een keuze uit vier banen (Noordzee, rondje eilanden, Waddenzee, IJsselmeer) en heeft vierenvhalve dag de tijd om 200 mijl af te leggen. Er zijn minimaal drie rustperiodes van zes uur verplicht, waarvan twee in een haven en een achter het anker. Rusttijd telt niet mee als zeiltijd en kan dus tactisch worden ingezet.



## MIJN GROOTSTE ZORG IS GEEN MIJLEN TE VERLIEZEN IN EEN HOOGTEKLAP

- 1 De zon breekt door, ik word weer enthousiast.
- 2 De solo-vlag, cijferwimpel 1, in het bakstag.
- 3 Tactisch rusten we in een windstille.
- 4 Ik boek weinig voortgang.
- 5 Varen op de sterren: de Grote Beer leidt naar de Poolster.

druk bij de boei. Als een taxiënd vliegtuig vaar ik heel langzaam naar de knipperende kardinaal, wachtend op ruimte om de wedstrijd te starten. Pas vlak bij de ton kan ik de contouren van het deinende stuk staal onderscheiden en kan ik de afstand tot de boei inschatten. Mijn volgende zorg is de boei passeren binnen de voorgeschreven afstand van vijftien meter, zonder er door de stroom tegenaan te worden gezet. Met klapperende zeilen motor ik naar een positie boven de boei. Nu moet ik zien af te vallen. De instructie van de eigenaar spookt door mijn hoofd: "Door het relatief grote grootzeil lukt het soms niet om af te vallen." Zal het dit keer wel lukken? Uit voorzorg gooi ik de grootschoot helemaal los, de fok staat aan. Ik trek de helmstok naar me toe. De boot reageert direct en schiet er vandoor. Planerend raas ik langs de Baloeran. Ik vaar nu recht op het strand af. Door het planeren is *Ratio Electric* zeer gevoelig voor roeruitslag. Slingerend weet ik de boot aan de wind te krijgen. Ik zet de stuurautomaat aan en begin te trimmen. Met de zeilen strak ligt de boot weer flink scheef. Ik dender over de

### EDITIE 2009

Dit jaar zijn er vijftientig inschrijvingen, waarvan twaalf nieuwelingen, zogenaamde 'rookies'. Veertien boten zeilen de wedstrijd niet uit. De wind is de eerste dagen stevig, maar wordt elke dag minder. Op zee staat aanzienlijk meer wind dan op het IJsselmeer. De snelste deelnemer, Gerben Bos, weet met zijn X-35 *Jetstream* de tweehonderd mijlen in dertig uur en negen minuten te varen. Gerben koos de Noordzee-baan. De langzaamste deelnemer is Jurjen Huizinga met zijn *Scyth Scylla*. Jurjen voer de IJsselmeer-baan – waar het aanzienlijk minder hard waaide – in zestig uur en vijftwintig minuten. Winnaar op handicap is Frits Brattinga met zijn *Zilvermew Lady A*. Klaas Wiersma ziet, ondanks zijn hoogste rating, vier boten sneller varen dan zijn Pogo 40. Met een tijd van drieëndertig uur en vijf minuten eindigt hij op handicap rond de vijftigste plaats. Sjouke wordt vijfde.

Noordzee. Regelmatig buig ik voorover om onder de giek door te kijken en de afstand tot het strand in te schatten. Ik begin in mezelf scenario's door te nemen. "Nu kan ik de kust nog vrijzeilen. Maar als de wind draait, wanneer moet ik dan een hoogteklap maken? En als de wind toeneemt, dan moet ik reven. Lijkt me geen pretje hier in deze golven. Wat zal er eigenlijk gebeuren als ik overboord val. Kan ik naar de kust zwemmen? Ik kijk onder de giek door naar de zwarte lijn aan de oranje horizon. Geen idee. En de boot? Die vaart dan door. Wat doe ik als het roer afbreekt? Dan drijf ik naar de kust." Door al deze alarmerende gedachten knijpt m'n keel dicht. Ik voel m'n maag. Het lijkt op een beginnende zeeziekte.

### MIJN GRENS BEREIKT?

Ik doe aan deze wedstrijd mee om uit te vinden waar mijn grenzen liggen. Wanneer trek ik het niet meer als zeiler en wat gebeurt er als de grens is bereikt? Hier, bij het vertrek uit IJmuiden, kom ik in de buurt van die grens. Stress begint me parten te spelen. Niet de fysieke uitputting, maar de mentale belasting doet me de das om. En omdat ik me zorgen maak, voel ik me ook steeds slechter. Ook heeft het te maken met de wedstrijd. Ik ben te fanatiek. Zonder het wedstrijdelement had ik heel anders gevaren. Dan had ik al lang zeil geminderd. Nu is mijn grootste zorg geen mijlen te verliezen in een hoogteklap. Ik spreek mezelf vermanend toe: "Klaas, kappen. Je zit jezelf bang te maken! Als de wind draait, dan maak je toch gewoon een hoogteklap. Bovendien ben je nog nooit van een boot afgevallen, ook niet bijna. Kom op, geniet!" Het wordt licht en de zon komt onder een dreigende wolkenlucht door. *Ratio Electric* planeert aan de wind en ik haal alle boten in die voor mij zijn vertrokken. De spray aan lij kleurt goudkleurig. Ik word steeds vrolijker. "Kijk nou eens! Ik vaar solo met een veertig voeter de 200 Mijs! En het lukt nog ook!", zeg ik hardop. Er is nog één boot voor me. Vlak voor Den Helder haal ik hem in. Het is Sjouke. Ik herhaal zijn woorden van vanmorgen: "Wakker worden, Klaas!" En dan: "Wakker worden, Sjouke!"

Enmaail op het Wad is het water weer vlak. Ik vaar een schitterend rak met de kleine gennaker, van Den Helder naar Oude Schild. Na vanmorgen heb ik veel meer vertrouwen in de boot en in mezelf. Ik maak regelmatig een vreugdedansje in de kuip. De boot is ideaal om solo mee te zeilen. Uur na uur ben ik bezig met kleine aanpassingen aan de zeilen om de cijfers op de klokken zo hoog mogelijk te houden. Ik let goed op dat ik voldoende drink en ik eet gezonde dingen. Met een paar aanpassingen aan de boot gaat het wisselen van de gennakers een stuk gemakkelijker. Het varen kost nog steeds veel energie, maar ik geniet van elke minuut.

### TRANEN

Als ik na de laatste boei het grootzeil laat zakken, valt alle spanning van me af. Het is voorbij. Opeens sta ik te huilen in de kuip. Ik ben blij, verdrietig, opgelucht en teleurgesteld. Wat een geweldige zeilervaring was dat. Ik wil nog niet stoppen, ik wil doorvaren. Ik wil langer genieten van dit ongecompliceerde leven op het water. Zeilen, zeilen en nog eens zeilen.

